

Utlåtande 2002:69 RIV (Dnr 1334/00)

Grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Ansvar för grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden från den 1 januari 2003 i enlighet med stadsledningskontorets förslag. Dock skall ansvaret ligga kvar för denna verksamhet inom stadsdelsnämnderna Kista, Spånga-Tensta, Skärholmen och Rinkeby.
2. Utbildningsnämnden tilldelas medel för dessa elever enligt resursfördelningssystemet.
3. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram förslag till ändringar i stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens reglementen.

Föredragande borgarrådet Jan Björklund anför följande.

Ärendet

Enligt skollagen skall flyktningbarn som flyttar till Stockholm erbjudas skolplacering direkt vid ankomsten. I dag är det stadsdelsnämnderna som har ansvaret för grundskoleverksamheten och skolgången för flyktningbarn. För att få en högre kvalitet och bättre samordning av undervisningen för nyanlända flyktingelever i grundskolan föreslås att utbildningsnämnden tar över ansvaret för verksamheten. För verksamhet inom stadsdelsnämnderna Kista, Rinkeby, Spånga-Tensta och Skärholmen föreslås dock inga förändringar ske.

Remisser

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Spånga-Tensta, Liljeholmen och Älvsjö.

Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget och delar stadsledningskontorets uppfattning att undervisning för nyanlända flyktingelever och asylsökande barn ska överföras till utbildningsnämnden.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig helt bakom stadsledningskontorets förslag om grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att stadsdelens skolor idag har en väl fungerande organisation för flyktingmottagande och föreslår därför att Spånga-Tensta stadsdelsnämnd får ha kvar ansvaret vad gäller grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingelever.

Liljeholmens stadsdelsnämnd tillstyrker att utbildningsförvaltningen övertar ansvaret för grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingbarn.

Älvsjö stadsdelsnämnd instämmer i att det finns klara fördelar av en bättre samordning av undervisningen för nyanlända flyktingelever som kan uppnås om utbildningsnämnden tar över ansvaret för verksamheten.

Mina synpunkter

Stockholms stad tar årligen emot ett stort antal flyktingfamiljer med barn. Enligt skollagen skall flyktingbarn som flyttar till Stockholm erbjudas skolplacering direkt vid ankomsten. I Stockholm är det stadsdelsnämnderna som har ansvaret för grundskoleverksamheten och skolgången för flyktingbarn. För flyktingbarnens integration är det viktigt att detta fungerar väl. Det viktigaste målet under första tiden i svensk skola är att eleven snabbt lär sig svenska språket.

Inflyttning av flyktingfamiljer sker i huvudsak i några delar av staden där s.k. genomgångsbostäder finns. Nyanlända flyktingfamiljer flyttar relativt ofta, vilket försvårar planeringen av verksamheten för stadsdelsnämnderna.

Eleverna har ofta mycket olika kunskaper och erfarenheter när de kommer till Sverige. Deras livssituation präglas ofta av osäkerhet och många har upplevelser av mycket svåra situationer med sig. Undervisningen för dessa elever måste anpassas utifrån dessa förutsättningar. Det gemensamma för dessa elever är bristen på kunskaper i svenska språket.

Stadsdelsnämnderna är den första kontakten med kommunen för många flyktingfamiljer. Det är viktigt att detta förhållande bibehålls.

Till följd av att antalet flyktningfamiljer varierar kraftigt i stadsdelarna, har det dock i flera stadsdelar varit svårt att upprätthålla och erbjuda en jämn och god utbildningsnivå. För att få högre kvalitet och bättre samordning av undervisningen föreslår jag därför att utbildningsnämnden tar över ansvaret för verksamheten från de stadsdelar som har ett för lågt elevunderlag för att kunna upprätthålla tillräcklig kvalitet. I några stadsdelsnämnder är mängden flyktingelever tillräckligt stor för att nämnden själv kan garantera undervisning av hög kvalitet. För dessa nämnder föreslås ansvaret ligga kvar som idag. Det gäller i dagsläget stadsdelsnämnderna Kista, Spånga-Tensta, Skärholmen och Rinkeby. Överföringen föreslås ske fr.o.m. 1 januari 2003.

Överföringen av ansvar innebär i praktiken att undervisningen även i framtiden äger rum lokalintegrerat i grundskoleväsendet. I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande nämns att verksamheten koncentreras något till ett antal "språkskolor". Jag vill understryka att antalet flyktingelever på en och samma skola inte skall bli så många att integrationen äventyras. Å andra sidan måste antalet bli tillräckligt många för att kunna nivågruppera undervisningen för äldre och yngre elever samt för elever med god utbildning från sitt gamla hemland och elever utan skolgång. Det är därför mycket angeläget att överföringen av verksamheten till utbildningsnämnden, liksom uppföljningen, sker i nära samverkan med de berörda stadsdelsnämnderna. Det finns behov av både förberedelseklasser och traditionella basgrupper. Personal och elever bildar ett eget rektorsområde med egen rektor, självständig organisation, egen personal och egen budget.

Den slutliga organisationen, där till exempel antalet språkskolor bestäms, beslutas av utbildningsnämnden.

Ett gemensamt utvärderingssystem för flyktingundervisningen ska arbetas fram av utbildningsnämnden.

I dag utgår en flyktingskolpeng som extra stöd till mottagande skola under flyktingelevens första år. För att stärka kvaliteten i undervisningen för dessa elever föreslås en utredning om att pengarna från 1 januari 2003 utgår under elevens tre första år.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Erik Nilsson* (s) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

Ärendet återremitteras för ytterligare beredning i enlighet med vad som anförts här.

De betydande kvalitetsskillnader som visat sig finnas i den grundskoleundervisning som staden erbjuder nyanlända flyktingelever är inte acceptabla. Borgarrådet anser att det enda skälet till dessa kvalitetsbrister är att man i flertalet av stadsdelarna har för få flyktingelever för att kunna ge dessa elever en tillräckligt bra undervisning. Och att man löser dessa problem genom att helt enkelt överföra ansvaret för verksamheten från 14 av stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden. Verkligheten är dock betydligt mer komplicerad för att ge alla flyktingbarn rätt till en bra grundskoleundervisning.

Vi delar bedömningen att antalet elever i respektive stadsdel är ett skäl till kvalitetsbristerna. Vi ser dock ytterligare skäl som enligt vår mening måste rättas till om staden ska kunna ge alla flyktingelever i Stockholm en bra och likvärdig undervisning. Staden måste utifrån de statliga regler som gäller ta fram tydliga och för staden gemensamma krav för grundskoleundervisningen för flyktingelever. Till sådana kvalitetskrav måste kopplas ett uppföljnings- och utvärderingssystem. En viktig del i de krav som måste ställas på undervisningen är att eleverna ges goda möjligheter att läsa inte bara svenska utan även andra ämnen.

För att den organisationen för grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingbarn inte ska motverka en snabb integration. Mot denna bakgrund är det av stor vikt, och därmed av avgörande betydelse för vårt ställningstagande till förslaget, hur många skolor som planeras samt var dessa ska vara belägna.

Vidare måste tydliggöras när en elev ska övergå till den vanliga grundskolan. Riktlinjerna för detta måste vara mycket tydliga så att det inte riskerar att uppkomma situationer där den mottagande grundskolan hävdar att eleven ska gå kvar i den särskilda grundskoleverksamheten för flyktingbarn för att man inte säger sig ha resurser att ge eleven en god utbildning på den mottagande grundskolan. I samband med det mer detaljerade beslutet om den nya organisationen måste detta tydligt regleras. Förslaget till ny organisation kommer inte att innebära att flyktingelevernas behov av ett kraftfullt stöd även i den ordinarie grundskolan kommer att upphöra. Behovet av förberedelseklasser och andra stödåtgärder inom den vanliga grundskolan kommer att bestå för dessa elever.

Utifrån detta är resurserna för flyktingbarnens skolgång, oavsett skola, mycket viktigt. Flyktingskolpengen har inte höjts sedan 1999. En grundförutsättning för att ge flyktingeleverna en bra skolgång är att flyktingskolpengen höjs och att tiden för att få pengarna förlängs från 18 till 36 månader. En förlängning av flyktingskolpengen är nödvändig för att den vanliga grundskolan ska kunna erbjuda alla elever god utbildningskvalitet.

Behovet av utvecklingsarbete, bland annat utifrån den uppföljnings- och utvärderingsverksamhet som måste ske, är stort inom detta område. Det nya rektorsområdet bör utöver driftansvaret ges ett tydligt utvecklingsuppdrag för all grundskoleundervisning i staden för flykting. Utöver ordinarie resurstilldelning för verksamhetens utförande måste rektor ges särskilda resurser för utvecklingsarbete av framförallt barns språkutveckling.

En fråga som inte berörs i ärendet är de komplikationer det kan medföra att stadsdelsnämnderna föreslås få olika uppdrag och att utbildningsnämnden och ett antal stadsdelsnämnder har driftsansvar för en och samma verksamhet. Konsekvenserna av denna olikhet i uppdraget och det delade ansvaret mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden måste klargöras. Ytterligare en fråga som bör beläggas ytterligare är om ytterligare någon stadsdelsnämnd utöver de föreslagna bör behålla ansvaret för undervisningen av flyktingelever.

Mot denna bakgrund är det inte nu möjligt att endast ta ställning till organisationsförändringen. Ett beslut om grundskoleundervisningen för flyktingelever måste vara ett samlat beslut där samtliga de frågor som vi pekar på tas upp på en och samma gång.

Reservation anfördes av borgarrådet *Margareta Olofsson* (v) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande

Flyktingskolpengen ökas till 12 690 kr per elev, vilket finansieras genom Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov med 1,1 mnkr.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. Utbildningsnämnden får i uppdrag att samordna grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingelever.
2. Därutöver anfördes följande.

Undervisningen för nyanlända flyktingelever kräver mer resurser än reguljär undervisning. Den flyktingskolpeng som finns motsvarar inte på något sätt stadsdelsnämndens och skolans kostnad för undervisningen. Lösningen på detta problem är inte att ge utbildningsnämnden ansvaret för grundskoleundervisningen. Lösningen är inte heller att anordna skolgång vid knutpunktsskolor. Det är viktigt att flyktningbarnen får gå på en skola där det går andra än flyktingelever. Med tanke på att många elever, men inte alla, tvingas flytta runt vore det en trygghet för dessa att åtminstone få gå i en vanlig skola med kontakt med svenska elever. I genomgångsbostäderna är det inte ovanligt att familjerna bor i flera i år, då är det naturligt att barnen också får gå på den skola som andra barn i området går på.

Antalet flyktningbarn är inte lika stort i alla stadsdelsnämnder och möjligheten att anordna förberedelseklasser/basgrupper är inte lika över staden. De stadsdelsnämnder som har tillräckligt stort underlag och en fungerande undervisning måste kunna fortsätta med sin verksamhet medan andra stadsdelar behöver hjälp med samordning. Utbildningsnämnden får därför i uppdrag att samordna grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingelever.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Ansvar för grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden från den 1 januari 2003 i enlighet med stadsledningskontorets förslag. Dock skall ansvaret ligga kvar för denna verksamhet inom stadsdelsnämnderna Kista, Spånga-Tensta, Skärholmen och Rinkeby.
2. Utbildningsnämnden tilldelas medel för dessa elever enligt resursfördelningssystemet.
3. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram förslag till ändringar i stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens reglementen.

Stockholm den 29 maj 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Jan Björklund

Yvonne Modén

Reservation anfördes av *Erik Nilsson, Leif Rönngren* och *Catharina Tarras-Wahlberg* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Margareta Olofsson, Ann-Marie Strömberg* och *Iris Birath* (alla v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av *Viviann Gunnarsson* och *Christopher Ödmann* (båda mp) enligt följande.

Om vi hade haft yrkanderätt hade vi föreslagit kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. utbildningsnämnden tilldelas ökade resurser med 1,1 miljoner som tas ur central medelsreserv för att öka flyktingkolpengen till 12 690 kr per elev
2. i övrigt anför följande.

Det är inte troligt att antalet flyktingar som kan behöva komma till Sverige kommer att minska i framtiden. En god kompetens bör därför byggas upp runt om i staden för att kunna ta emot och integrera de flyktingbarn som kommer hit.

Vi menar att det finns flera saker som kan förbättra flyktingbarnens undervisning och situation innan en ny organisation provas. Det som vi ser som viktigt nu är att ge ökade ekonomiska resurser till stadsdelarna för att dessa ska kunna bygga upp den nödvändiga kompetensen. Det råder ingen tvekan om att resursbrist varit en viktig orsak till den otillfredsställande situationen för flyktingbarnen.

Det måste också finnas en helhetssyn på flyktingbarnen och deras situation när ökade resurser tillförs. Bl.a. måste man ta fasta på att många flyktingbarn t.ex. har traumatiska upplevelser som staden måste ha resurser för att ta hand om. Utan denna hjälp kan inte barnen ges bra möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen. Här behövs också ökat samarbete med landstinget och t ex Röda Korset.

Enheter med fler flyktingbarn kan ha både för och nackdelar. Resurserna kan förvisso koncentreras och tanken att snabba på skolplacering är bra men vi är inte övertygade om att detta kan åstadkommas med föreslagen omorganisation. Vi befarar att den nya organisationen med färre men större enheter för flyktingbarnen tvärtom kan leda till att integrering försvåras och segregeringen ökar.

Med ökade resurser kan undervisningen för nyanlända flyktingar bedrivas integrerat på många skolor istället för centraliserat. En spridning av förberedelseklasserna i staden innebär bättre förutsättningar för integration av eleverna. Detta bland annat genom att barnen får sin skolgång i "vanliga" skolor. Då blir integrationen naturlig och utslussningen till "vanliga" klasser sker enklare.

För flyktingbarnens integration i det svenska samhället är det oerhört viktigt att de får börja sin skolgång så snart som möjligt. Vi ställer oss tveksamma till att integrationen främjas genom att låta små barn och mycket unga ha sin första skolgång i Sverige långt från hemmet med resvägar som i värsta fall kan inkludera flera byten.

Vi ser heller ingen mening i att dela upp barnen i två olika skolformer med en som tillämpas när de är nyanlända i Sverige och en annan när de anses mogna att gå vidare. Vi ser istället en fara i att barnen kommer på efterkälken framförallt när det gäller att skaffa kamrater i sitt nya land men också när det gäller undervisningen.

Vi anser inte heller att stadens bostadssituation är skäl nog för att en centralisering av ansvaret för flyktingbarnen måste genomföras. Bostadsbristen kan ju dessutom åtgärdas om ansvariga politiker prioriterar hyreslägenheter framför bostadsrätter, kontor, hotell och bostadsrättsombildningar.

ÄRENDET

Enligt skollagen skall flyktningbarn som flyttar till Stockholm erbjudas skolplacering direkt vid ankomsten. I dag är det stadsdelsnämnderna som har ansvaret för grundskoleverksamheten och skolgången för flyktningbarn. För att få en högre kvalitet och bättre samordning av undervisningen för nyanlända flyktingelever i grundskolan föreslås att utbildningsnämnden tar över ansvaret för verksamheten. För verksamhet inom stadsdelsnämnderna Kista, Rinkeby, Spånga-Tensta och Skärholmen föreslås dock inga förändringar ske.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 15 december 2000 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid finansavdelningen, stadsledningskontoret. Samråd har skett med utbildningsförvaltningen.

Bakgrund

Stockholms stad tar årligen emot ett stort antal flyktningfamiljer med barn. Enligt skollagen skall flyktningbarn som flyttar till Stockholm erbjudas skolplacering direkt vid ankomsten.

Flyktingar är de personer som har varit asylsökande och sedan av flyktingskäl fått tillstånd att bosätta sig i Sverige. Flykting är också den person som före resan hit fått uppehållsstånd inom den av regering och riksdag fastställda flyktingkvoten.

För flyktningbarnens integration i det svenska samhället är det viktigt att de kan börja sin skolgång så snart som möjligt. Antalet nyanlända flyktingelever beräknas under år 2000 att uppgå till ca 400, vilket motsvarar en medelstor skola i staden.

Nuvarande organisation

I Stockholms stad är det stadsdelsnämnderna som har ansvaret för grundskoleverksamheten och skolgången för flyktningbarn.

Inflyttning av flyktningfamiljer sker i huvudsak i några delar av staden där s.k. genomgångsbostäder finns. Konsekvensen blir att ett fåtal grundskolor tar emot huvuddelen av flyktingeleverna. Den besvärliga bostadssituationen i Stockholm gör dock att flyktningfamiljerna flyttar ofta, vilket kan betyda att förutsättningarna för barnens skolgång försämras och planeringen av verksamheten för stadsdelsnämnderna försvåras.

Olika undervisningsgrupper

Eleverna kommer till undervisningen med kunskaper och erfarenheter som kan vara mycket skiftande. Deras aktuella livssituation präglas av ovisshet och många elever har också upplevelser av krig eller andra svåra erfarenheter som de inte hunnit bearbeta. Innehållet och uppläggningsen av skolverksamheten måste utformas utifrån dessa förutsättningar. Många av eleverna kommer från tidigare välfungerande skolor i hemlandet. Andra har aldrig haft möjlighet att få gå i skolan. Det gemensamma är bristen på kunskaper i det svenska språket.

? *Förberedelseklass*

En förberedelseklass har i allmänhet ca 10-12 elever. Förutom undervisning i svenska språket får eleverna ämnesförberedande undervisning, som är avsedd att underlätta utslussning till vanlig klass.

? *Basgrupp*

Basgrupper i grundskolan vänder sig till elever som har liten eller ingen skolbakgrund alls.

? *Inslussningsgrupp*

Under hösten 2000 har utbildningsnämnden startat verksamhet med en inslussningsgrupp, där nyanlända flyktingelever erbjuds grundskoleundervisning tills dess att skolplacering kan ske vid en grundskola. Verksamheten är begränsad till högst åtta veckor för den enskilde eleven och avsikten är att kontakt skall etableras så fort som möjligt med den mottagande skolan.

Kostnader

Flyktigbarn i förberedelseklass och basgrupp ger upphov till extra kostnader för den skola och den stadsdelsnämnd där dessa verksamheter anordnas. Grupperna består av färre antal elever, vilket genererar högre lärarkostnader. Andra merkostnader kan t.ex. vara specialkost, utvidgad skolhälsovård och dubbla läromedel.

Resurstilldelning

Resurser till stadsdelsnämnderna för dessa elever tilldelas på samma sätt som för övriga grundskoleelever, dvs. via grundschablon samt schablon för modersmålsundervisning och svenska som andra språk. I schablonen för svenska som andra språk ingår resurser för förberedelseklasser och basgrupper. Sedan 1999 fördelas även en särskild flyktingskolpeng med 9 690 kronor per elev. Grunden för flyktingskolpeng är antalet barn och ungdomar i grundskoleålder, 7-16 år, som omfattas av introduktionstiden, dvs. de inledande 18 månaderna i kommunen.

För verksamheten med inslussningsgrupper har utbildningsnämnden tilldelats 1,5 mkr för år 2000 (halvår) och 3 mkr i budget för år 2001.

Ersättning från staten

För flyktingar med permanent uppehållstillstånd utgår ersättning till staden med ett belopp för varje mottagen flykting. Schablonbeloppet är för barn under 16 år 93 700 kronor under 24 månader. Ersättningen rekvideras av integrationsnämnden.

Stadsledningskontorets förslag

För att få en samlad bild och bättre samordning av undervisningen för nyanlända flyktingelever i grundskolan föreslås att utbildningsnämnden tar över ansvaret för verksamheten. Överföringen föreslås ske fr.o.m. läsåret 2001/2002 dvs. från den 1 juli år 2001.

Verksamheten föreslås bedrivas vid några ”knutpunkter” i staden med anslutning till goda kommunikationer. Fördelen är att verksamheten ej blir beroende av om eleverna flyttar inom staden. Hänsyn måste dock tas till elevernas förmåga att ta sig till dessa ”knutpunkter”.

De flyktingelever som vid tidpunkten för förändringen redan finns i förberedelseklasser/basgrupper i stadsdelsnämnderna föreslås bli kvar i stadsdelsnämnderna. ansvaret för verksamheten skall vara kostnadsneutral De medel som i dagsläget fördelas till stadsdelsnämnderna skall istället fördelas till utbildningsnämnden, dvs. grundschablon, schablon för modersmålsundervisning, svenska som andra språk och flyktingskolpeng. Fördelning av medel till utbildningsnämnden föreslås ske i samband med kvartalsrapport 3 år 2001.

För tilldelning enligt stadens resursfördelningssystem görs registrering i SKOLA-systemet. Flyktingskolpengen tilldelas utbildningsnämnden i budgeten enligt samma principer som idag, dvs. utifrån flyktingskolbarn i grundskoleålder 7-16 år som omfattas av introduktionstiden, efter avläsning i FLYKT-systemet.

Asylsökande barn

Asylsökande är den person som själv tar sig till Sverige och begär skydd mot förföljelse, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad.

Asylsökande barn i grundskoleåldern har *rätt* till undervisning och kommunen där de vistas har skyldighet att anordna undervisningen. Däremot omfattas barnen ej av skolplikt så länge som de inte är bosatta i Sverige. Undervisningstimmarerna är begränsade.

För de asylsökande eleverna utgår en schablonersättning per elev till kommunerna från Migrationsverket. Ersättningen uppgår till 41 000 kronor per barn och år och är avsedd att täcka kommunens kostnader. Ersättningen rekvideras av integrationsnämnden, som två gånger om året fördelar bidraget till respektive stadsdelsnämnd.

Ett förslag har tagits fram av utbildningsdepartementet om att asylsökande barn och barn som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd skall ha tillgång till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och utbildning inom det offentliga skolväsendet på i huvudsak samma villkor som gäller för barn som är bosatta i Sverige. Den kommun där barnet vistas skall svara för att utbildningen kommer till stånd. Undervisningen skall bedrivas med hänsyn till det enskilda barnets behov och förutsättningar. En propositionen beräknas antas under våren 2001 och väntas träda i kraft från den 1 juli 2001.

Stadsledningskontoret föreslår att utbildningsnämnden även skall ha ansvaret för grundskoleverksamheten för asylsökande barn när ovannämnda proposition antas.

REMISSER

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Spånga-Tensta, Liljeholmen och Älvsjö.

Utbildningsnämnden beslutade den 29 mars 2001 att bifalla förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av *Margareta Olofsson m fl* (v), bilaga.

Reservation anfördes av *Marie Egnell* (mp), bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av *Jan Björklund m fl* (fp), *Kristina Alvendal m fl* (m), *Pia Skott* (kd) och *Maria Hassan m fl* (s), bilaga.

Ersättaryttrande gjordes av *Helve Tsai* (sp) till stöd för det särskilda uttalandet av *Jan Björklund m fl* (fp).

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 11 januari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Stockholms stad tar årligen emot ett stort antal flyktingfamiljer med barn, så kallade anknytningsärenden. Enligt skollagen skall flyktingbarn erbjudas skolplacering direkt vid ankomsten till staden i enlighet med "närhetsprincipen" i grundskoleförordningen, vilket innebär att eleven placeras i den skola som ligger närmast hemmet. Den mycket besvärliga bostadssituationen i staden gör dock att flyktingfamiljerna ofta flyttar under

den första tiden vilket innebär att förutsättningarna för barnens skolgång försämras och att planeringen för stadsdelsnämnderna försvåras beträffande skolpliktsbevakningen.

År 2000 togs drygt 400 flyktingelever emot i stadens grundskolor. Enligt Migrationsverkets prognos för innevarande år blir antalet ungefär detsamma. Beträffande asylsökande barn är siffrorna osäkra, hur många som kommer årligen är svårt att uppskatta. Innevarande år finns ca 150 asylsökande elever i stadens grundskolor. För dessa utgår statsbidrag om 6,3 Mkr.

Stadsledningskontorets förslag

Följande föreslås Stockholms kommunfullmäktige:

1. Ansvar för nyanlända flyktingelever överförs från stadsdelsnämnderna från den 1 juli 2001 i enlighet med stadsledningskontorets förslag.
2. Utbildningsnämnden tilldelas medel för dessa elever enligt resursfördelnings-systemet.
3. Fördelning av medel till utbildningsnämnden sker i samband med kvartalsrapport 3 år 2001.
4. Ansvar för grundskoleundervisning för asylsökande barn överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden när beslut föreligger om asylsökande barns rätt till tillgång till utbildning på i huvudsak samma villkor som gäller för barn som är bosatta i Sverige.

Förvaltningens synpunkter

Skolform

Upprättas ”knutpunkter” i enlighet med stadsledningskontorets förslag är skolformen grundskola F – 9. Detta innebär att förskoleklass och skolbarnsomsorg också knyts till verksamheterna.

Undervisningsgrupper

I stadsledningskontorets förslag redovisas elevernas skiftande skolbakgrund. Förvaltningen delar dock inte uppfattningen att många elever kommer från väl fungerande skolor i hemlandet.

De flesta flyktningbarn kommer idag ifrån Irak, Afghanistan och Somalia. Förvaltningens uppfattning är att dessa barn i allmänhet har en bristfällig skolgång eller ibland ingen alls. Analfabeter är heller inte ovanligt.

Detta förhållande gör att stora insatser krävs och att undervisningsgrupperna ibland endast kan bestå av fem, sex elever i så kallad ”basgrupp”. Sådan undervisning är mycket kostnadskrävande och nuvarande resursfördelning täcker inte den faktiska kostnaden.

Ett annat synbart problem är nuvarande resursfördelningssystem med mätningar höst och vår, vilket innebär att ingen resurs utgår om en elev skrivs in efter första mättillfället och flyttar före det andra. Detta gäller självklart oavsett var i staden ansvaret ligger. Om ansvaret överförs till utbildningsnämnden är skillnaden att det inte finns någon möjlighet att disponera om resurser inom verksamhetsområdet, eftersom utbildningsnämnden inte har övrigt driftsansvar för grundskolan.

Förvaltningen föreslår därför att resursen för flyktingelever periodiseras på annat sätt, t. ex. månadsvis.

Kostnader

Stadsledningskontoret anser att överföringen av flyktingundervisningen till utbildningsnämnden skall vara kostnadsneutral. Förvaltningen bedömer inte detta som möjligt då en förändrad organisation alltid medför vissa initialkostnader. Sålunda är lokalfrågorna inte lösta och med hänsyn till beläggningen i stadens grundskolor måste sannolikt nya lokaler tas i bruk. Kostnader för skolmöbler, administrativ utrustning samt läromedel måste initialt täckas.

Skolgång för flykting- och asylsökande elever

Stadsledningskontoret föreslår att flyktingundervisningen skall bedrivas vid några ”knutpunkter” i staden med anslutning till goda kommunikationer. Fördelen är att eleverna kan få sin skolgång där även om familjen flyttar inom staden.

Förvaltningen delar denna uppfattning. Tre, fyra ”knutpunkter” med upp till sju, åtta förberedelseklasser är en rationell lösning. Andra fördelar är att lärarlag kan byggas upp och kompetens behållas. Vidare kan eleverna nivågrupperas i betydligt större utsträckning än som för närvarande sker. Modersmålsundervisningen effektiviseras, liksom användandet av resurser för Sv2.

Normalstudietiden i förberedelseklass är två år förutsatt att eleven har normal skolgång från hemlandet. Efter ca fyra terminer, med vissa undantag, brukar eleven flyttas över till vanlig svensk klass. Enligt förslaget skulle detta innebära att utbildningsförvaltningens ansvar vid tidpunkten för elevens integrering i klass upphör och ansvaret övergår till respektive stadsdel.

Med den organisation som föreslås bedömer förvaltningen att förutsättningarna för en bra reguljär skolgång och en snabbare integration uppnås.

Förvaltningen delar uppfattningen att undervisning av nyanlända flykting- och asylsökande elever överförs till utbildningsnämnden.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 23 januari 2001 att överlämna och åberopa föreliggande tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Berit Kruse m fl (s)* och *Ann-Christine Isaksson Ketzel m fl (v)*, bilaga.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 8 januari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansliet i samråd med Barn-, ungdoms- och skolavdelningen.

Stadsdelsförvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen ställer sig helt bakom Stadsledningskontorets förslag om grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 14 januari 2001 att som svar på remissen lämna detta tjänsteutlåtande.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 1 februari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för barn- och ungdom i samråd med skolledare och lärare vid skolorna i Tensta. Synpunkter har inhämtats av fackliga företrädare vid möte med avdelningens samverkansgrupp den 2 februari.

Bakgrund

Stadsledningskontorets finansavdelning redovisar i sitt tjänsteutlåtande hur grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingelever är organiserad och finansierad inom staden. Som komplement till de förberedelseklasser och basgrupper som skolorna efter behov inrättat startade utbildningsnämnden under hösten 2000 en inslussningsgrupp. Verksamheten i denna grupp är för den enskilde eleven maximerad till åtta veckor och avsikten är att kontakt med den mottagande skolan skall etableras så snart som möjligt. Stadsdelsnämnderna för elever i förberedelseklasser och basgrupper tilldelas på samma sätt som för övriga grundskoleelever, d v s via grundschablon samt schablon för modersmålsundervisning och svenska som andra språk. Sedan 1999 fördelas även en särskild flyktingskolpeng med 9 690 kronor per elev. För verksamheten med inslussningsgrupper har utbildningsnämnden tilldelats 3 mkr i budget för år 2001.

Stadsledningskontoret understryker vikten av att flyktingbarn får en skolplacering snarast möjligt efter ankomsten. För att få en samlad bild och en bättre samordning av undervisningen föreslås att utbildningsnämnden tar över verksamheten från den 1 juli 2001. Överföringen skall vara kostnadsneutral, vilket innebär att de medel som i dagsläget fördelas till stadsdelsnämnderna istället skall fördelas till utbildningsnämnden.

Verksamheten föreslås bedrivas vid några ”knutpunkter” i staden med anslutning till goda kommunikationer. De flyktingelever som vid tidpunkten för förändringen redan finns i förberedelseklasser eller basgrupper i stadsdelsnämnderna blir kvar i stadsdelsnämnderna.

Ett förslag har tagits fram av utbildningsdepartementet om att asylsökande barn och barn som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd skall ha tillgång till utbildning på i huvudsak samma villkor som gäller för barn som är bosatta i Sverige. Om förslaget leder till beslut föreslår stadsledningskontoret att utbildningsnämnden skall ha ansvaret även för dessa barn.

Förvaltningens förslag

Det är av yttersta vikt att nyanlända flyktingbarn- och ungdomar får börja sin skolgång snarast möjligt. Uppföljningar som gjorts i Stockholms skolor visar i flera fall på orimligt långa väntetider, vilket naturligtvis är oacceptabelt. Förslaget att överföra ansvaret för nyanlända flyktingelever till utbildningsnämnden tolkar vi i första hand som ett försök att åstadkomma en förbättring i detta avseende. Mot denna bakgrund vill vi lämna följande synpunkter.

Under en lång följd av år har skolorna i Tensta tillhört de skolor i Stockholm som tagit emot det största antalet flyktingelever. Enligt färsk statistik från integrationsförvaltningen är Spånga-Tensta den stadsdel där procentuellt flest flyktingar bosätter sig (14,5%). Härigenom har våra skolor förvärvat en både lång och gedigen erfarenhet av att organisera och genomföra undervisning för flyktingelever. Noteras bör också att skolplaceringarna kunnat ordnas utan väntetider för eleverna.

Personalen har idag en bred kompetens som innefattar allt från att möta flyktingelevernas och deras familjers akuta behov till att erbjuda en adekvat undervisning. Man har också utvecklat en stor flexibilitet i arbetet, vilket är en nödvändig förutsättning för att lyckas i uppgiften.

Samtliga skolor i Tensta har en väl fungerande organisation för undervisning av flyktingelever. Ett sedan länge etablerat samarbete finns också med skolorna i Spånga. Verksamheten är organiserad i förberedelseklasser alternativt basgrupper och därutöver ett antal modersmålsklasser i arabiska, finska, spanska och grekiska. För att pröva nya vägar att förbättra verksamheten startar vi denna termin ett projekt med arbetsnamnet Mandelaprojektet. Den bärande idén är att i gemensamma lokaler samordna undervisningen för ett antal flyktingelever med utbildningsinsatser och andra aktiviteter för deras föräldrar, allt i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för en integrering.

Vi är väl medvetna om att beredskapen för att ta emot flyktingelever varierar starkt mellan olika skolor och stadsdelar i Stockholm. Av detta skäl menar vi att eventuella förbättringsåtgärder bör ta hänsyn till de lokala olikheterna. Vi tror därför inte på en generell lösning enligt stadsledningskontorets förslag. Att lägga ansvaret för all grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever på utbildningsnämnden och bedriva hela verksamheten vid några få ”knutpunkter” skulle kunna innebära att väl fungerande verksamheter i stadsdelarna raderas. Spånga-Tensta är ett sådant exempel.

Vi ser flera uppenbara nackdelar med att bedriva denna typ av verksamhet vid några få ”knutpunkter” istället för att eleven som nu får sin skolgång i närliggande skola. Ur integrationssynpunkt förloras flera av de värden som ligger i att eleven får sin skolgång i anslutning till sin bostad. Det sociala nätverk i form av kamrater och föreningsliv som finns i grannskapet har mycket stor betydelse för flyktingelevens välbefinnande och integrering. Självklart är detta också en trygghetsfråga. Långa resor kan särskilt för yngre elever och ett antal flickor bli ett stort problem och eventuellt komma att utgöra ett direkt hinder.

För undervisningen betyder en placering i en närliggande skola stora möjligheter till en successiv inslussning i större grupper. Ett stort värde ligger i att så snart som möjligt få möta och ta intryck av elever i de vanliga klasserna. De nyanlända flyktingeleverna är också en tillgång för övriga elever som genom dem får en direkt kontakt med världen utanför och kunskaper av annat slag än som bjuds i böcker och massmedia. Med lärare som förmår att ta tillvara den resurs som flyktingbarnen utgör för de övriga eleverna får undervisningen andra dimensioner och de nya elevernas status och självkänsla höjs.

Med hänvisning till ovanstående föreslår stadsdelsförvaltningen att Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning även fortsättningsvis får ha kvar ansvaret för grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever. Detta förutsätter att resurser för verksamheten tilldelas stadsdelsnämnden på samma sätt som nu sker.

Hur lösningen bör se ut för övriga berörda stadsdelar saknar vi kunskaper för att bedöma. Generellt tror vi dock, som framgått av vad som hittills sagts, att skolplaceringar så långt möjligt skall erbjudas i nära anslutning till bostaden.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 25 januari 2001 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Nämnden anför därutöver följande.

Problemet med dagens ansvarsfördelning är att ansvaret för barnen riskerar att bollas mellan olika förvaltningar. Diskussionen riskerar att alltför ofta handla om vem som ska betala istället för om vad som är bäst för barnen. Många barn faller på så vis mellan två stolar. Då många barn flyttar ofta riskerar också planeringen att bli bristfällig. Med hänsyn till barnens bästa är därför en större samordning eftersträvsvärd.

Då barnens behov är väldigt varierande är det viktigt att skolgången anpassas efter barnens behov. Det är viktigt att se till individens behov och anpassa skolgången till detta. Skolgång i en lokal skola torde vara det bästa för de flesta barnen, och särskilt för de små.

Erfarenheten i Liljeholmen är att det bästa är att sprida ut förberedelseklasserna på så många skolor som möjligt. Genom att endast ha en förberedelseklass per skola så löper verksamheten smidigast för alla parter. Detta motsäger inte att det i enskilda fall kan finnas behov av att barnen går i särskild verksamhet med specialkompetens.

Det borde dessutom vara en självklarhet att staden delar på kostnaderna för det som är stadens gemensamma ansvar. Detta fungerar inte tillfredställande idag. De stadsdelsområden som har genomgångsbostäder och förberedelseklasser brottas idag med kostnader då ersättningen inte räcker till, vilket i sin tur leder till tråkiga diskussioner om vem som ska betala. I slutändan är det barnen som drabbas då deras behov riskerar att komma i skyddshänvisning till det ovanstående välkomnar vi att staden gemensamt tar ansvar för det som är stadens gemensamma ansvar. Vi tillstyrker att utbildningsförvaltningen övertar ansvaret för grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingbarn.

Reservation anfördes av *Jan-Erik Roos m fl* (s), *Ann-Marie Strömberg m fl* (v) och *Henry Väljä* (mp) mot majoritetens anförandetext.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Marie Strömberg m fl* (v) och *Jan-Erik Roos m.fl.* (s), bilaga.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 19 januari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Till stadsdelsnämnden inkom den 3 januari 2001 en remiss om grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever. I remissen föreslås att ansvaret för grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingelever och asylsökande barn överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden från den 1 juli 2001. Detta för att få en samlad bild och bättre samordning av undervisningen för nyanlända flyktingelever i grundskolan.

Liljeholmens stadsdelsförvaltning stöder i huvudsak förslaget att överföra ansvaret centralt för grundskoleundervisningen om det kan ge en samlad bild och bättre samordning av undervisningen samt en snabbare skolplacering. Stadsdelsförvaltningen

konstaterar vidare att stadsdelen ej får full kostnadstäckning i dagens resursfördelningssystem för dessa elever.

Remissen väcker dock frågor kring vad som i förslaget kallas "knutpunkter" och överhuvudtaget hur verksamheten är tänkt att organiseras.

Om det med "knutpunkt" avses skolundervisning i större skolenheter enbart med flyktingbarn är förslaget tveksamt. Det kan försvåra integrationen i annan skola efter avslutad förberedelse tid.

Bakgrund

Till stadsdelsnämnden inkom den 3 januari 2001 en remiss om grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever. I remissen föreslås att ansvaret för grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingelever och asylsökande barn överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden från den 1 juli 2001. Detta för att få en samlad bild och bättre samordning av undervisningen för nyanlända flyktingelever i grundskolan.

Inom Liljeholmens stadsdel finns två anläggningar med genomgångsbostäder för flyktingar, en vid Elektravägen och en vid Hökmossen. Under läsåret 1999/2000 har Liljeholmens stadsdelsförvaltning tagit emot och placerat totalt 91 elever i förberedelseklass i våra skolor.

Liljeholmens skolor har under läsåret 1999/2000 haft sex förberedelseklasser fördelade på fem skolor samt en integrerad grupp 6-åringar i en av skolorna.

Detsamma gäller för läsåret 2000/2001. Placeringen av flyktingelever har hittills administrerats gemensamt av Integrationsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna Liljeholmen och Älvsjö.

Budgetförutsättningar

Medel för flyktingelever i Liljeholmens stadsdel och Älvsjö stadsdel fördelas på följande sätt:

Fördelningen av medel till stadsdelar med flyktingelever boende inom stadsdelen baseras på en av kommunfullmäktige fastställd schablon utifrån antalet elever i FLYKT-systemet. Systemet avläses en gång om året. Tyvärr stämmer inte avläsningstillfället som är per den 1 juli överens med de två avläsningstillfällena i SKOLA-systemet.

Fördelningen till stadsdelsnämnden är en resursfördelningsmodell som inte är prestationsrelaterad. Det saknas regler eller rutiner för när avläsning av antalet flyktingelever skall ske och hur lång tid en elev skall gå i skolan för att erhålla full flyktingskolpeng. Vid mättillfällena är det svårt att göra bedömningen vilka elever som genererar flyktingskolpeng. Detta har lett till att stadsdelsförvaltningen /skolorna inte har fått full ersättning per flyktingelev.

Förvaltningens förslag och synpunkter

Liljeholmens stadsdelsförvaltning anser att förslaget att överföra ansvaret centralt för grundskoleundervisningen i huvudsak är bra om det kan ge en samlad bild och bättre samordning av undervisningen och en snabbare skolplacering.

Vad gäller stadsledningskontorets förslag om ”några knutpunkter” anser förvaltningen att det i remissen inte finns tillräckligt med information för att bilda sig en uppfattning om konsekvenserna.

Om Liljeholmen blir en ”knutpunkt”, hur kommer flyktingeleverna placeras och på vilket sätt blir stadsdelsförvaltningen och stadsdelens skolor involverade och ersatta för detta? Vem kommer att ansvara för skolpliktsbevakning?

Om det med ”knutpunkt” avses skolundervisning i större skolenheter enbart med flyktningbarn är förslaget mer tveksamt. Det kan försvåra integrationen i annan skola efter avslutad förberedelsestid.

Stadsdelsförvaltningen vill också påpeka att familjer som bor i genomgångsbostäder idag inte flyttar lika snabbt som tidigare på grund av den svåra bostadsmarknaden i Stockholm. Det finns familjer som har bott på Elektravägens genomgångsbostäder i närmare tre år. Den långa boendetiden i genomgångsboendet måste beaktas och möjligheten att gå i skola i närområdet prioriteras för att normalisera livet så mycket som möjligt.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade den 18 januari 2001 att som svar till kommunstyrelsen överlämnar och åberopar stadsdelsnämnden förvaltningens tjänsteutlåtande med följande uttalande.

Vi vill framhålla vikten av att undervisningen för nyanlända flyktingar inte centraliseras till ett fåtal skolor utan bedrivs integrerat på många skolor.

Reservation anfördes av *Kåre Gustafsson m fl* (s), *Anita Thisell* (v) och *Peter Modesta* (mp), bilaga.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 11 januari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Stadsledningskontoret har i samråd med utbildningsförvaltningen utarbetat förslaget till grundskoleundervisning för nyanlända flyktingelever. Förslaget har remitterats till utbildningsnämnden och fyra stadsdelsnämnder, däribland Älvsjö stadsdelsnämnd, för yttrande senast 2001-01-31. Förslaget innebär i korthet att ansvaret för grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingelever överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden från läsåret 2001/2002 samt att ansvaret

bildningsnämnden från läsåret 2001/2002 samt att ansvaret för asylsökande barn och barn med tidsbegränsat uppehållstillstånd överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden när beslut finns i riksdagen om deras rätt till utbildning på samma villkor som för barn bosatta i Sverige.

Enligt skollagen ska flyktingbarn som flyttar till Sverige erbjudas skolplacering direkt vid ankomsten. I Stockholm är det stadsdelsnämnderna som har ansvaret för skolgången och grundskoleverksamheten även för flyktingbarnen. Flyktingfamiljerna flyttar ofta vilket försvårar planeringen av verksamheten. Därför föreslås nu att verksamheten bedrivs vid några platser med anslutning till goda kommunikationer. De medel som idag fördelas till stadsdelsnämnderna ska då också fördelas till utbildningsnämnden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer i att det finns klara fördelar av en bättre samordning av undervisningen för nyanlända flyktingelever som kan uppnås om utbildningsnämnden tar över ansvaret för verksamheten.

Förvaltningen delar också uppfattningen att utbildningsnämnden även ska överta ansvaret för grundskoleverksamheten för asylsökande barn efter det att propositionen antagits i riksdagen.

I Älvsjö har vi för närvarande flera förberedelseklasser för bl.a. flyktingbarn. Solbergaskolan har 40 elever, Dalskolan 10, Sjöängsskolan 32, Lång-brodals gamla skola 12 och Johan Skytteskolan 7 elever. De flesta av eleverna bor inte i stadsdelen men tillhör skolornas upptagningsområden, som bl a omfattar Västberga industriområde och på högstadiet även Östberga. Sammanlagt blir det 101 elever varav 15 är bosatta utanför de upptagningsområden som stadsdelens skolor har.

15 elever i förberedelseklasserna är ambassadbarn eller barn som medföljer hitflyttade. Tidigare har det i förberedelseklasserna också gått adopterade barn som nyligen anlänt till Sverige. Dessa elever räknas varken som flyktingbarn eller asylsökande barn.

I förslaget redovisas endast i ringa omfattning hur verksamheten avses bedrivas av utbildningsnämnden. Det framgår t ex inte om verksamheten ska bedrivas centraliserad till ett fåtal skolor eller om verksamheten ska bedrivas utspridd på en lång rad skolor.

För Älvsjös del är det önskvärt att förberedelseklasser även fortsättningsvis finns utspridda på skolorna. Utbildningsnämnden kan således köpa tjänsten från stadsdelsnämnden på samma sätt som idag sker med särskolan. Detta förutsätter dock att utbildningsförvaltningens ansvar för lokaler klargörs så att stadsdelarna får täckning för sina lokalkostnader. Denna fråga bör inte lämnas olöst som idag är fallet med lokalerna för särskolebarnen.

Om verksamheten även fortsättningsvis finns spridd på de olika skolorna kan även barn med utländsk härkomst, som inte är flyktingbarn eller asylsökande, på ett enkelt och naturligt sätt ges tillgång till en förberedelseklass. Vi tror också att en spridning av förberedelseklasserna innebär bättre förutsättningar för integration av eleverna i dessa.

Om verksamheten för nya flyktingbarn och asylsökande barn ska bedrivas på ett fåtal ställen blir det svårt för många stadsdelar att upprätthålla en bra verksamhet för övriga barn som behöver gå i förberedelseklass. Även om vi anser att en sådan lösning inte är bra så bör det i sådana fall vara möjligt för stadsdelsförvaltningar som så önskar att köpa platser från utbildningsförvaltningen.

Om ovanstående lösningar inte är möjliga att genomföra bör ansvaret för alla nyanlända barn överflyttas till utbildningsförvaltningen för att på så sätt uppnå en enhetlig handläggning av elever som behöver förberedelseklass.

Utifrån våra erfarenheter av förberedelseklasser finns det anledning att ifrågasätta om de resurser som tillförs denna verksamhet är tillräckliga. Vi vill också påpeka att behovet av resurser inte är mindre därför att barnet inte har flyktingstatus eller är asylsökande. Det förefaller rimligare att knyta resursfördelningen till behovet av förberedelseklass.

RESERVATIONER M M

Utbildningsnämnden

Reservationen av Margareta Olofsson m fl (v) är av följande lydelse.

1. Ärendet återremitteras för synpunkter från stadsdelsnämnderna.
2. Därutöver anför följande.

Visserligen är förslaget på remiss hos några stadsdelsnämnder men det vore ändå önskvärt att förvaltningen tog kontakt med stadsdelsnämnderna för att få ett så sammansatt svar som möjligt på remissen. Inte minst med tanke på den långa bordläggning som har varit.

Reservationen av Marie Egnell (mp) är av följande lydelse.

Lämna ärendet utan eget ställningstagande i nämnden.

Särskilt uttalande av Jan Björklund m fl (fp) med instämmande av ledamöterna Kristina Alvendal m fl (m), Pia Skott (kd) och Maria Hassan m fl (s) är av följande lydelse.

Det är angeläget att organisationen för grundskoleundervisningen för flyktingeleverna såväl tillgodoser kraven på god undervisningskvalitet som skapar förutsättningar för en snabb integrering i lokalsamhället. Om ansvaret för flyktingeleverna ska ligga på utbildningsnämnden är förvaltningens förslag ett bra underlag.

I kommunstyrelsen måste varje parti göra en helhetsbedömning av stadsledningskontorets förslag om en ändrad ansvarsfördelning för grundskoleundervisningen för nyanlända flyktingelever.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservationen av Berit Kruse m fl (s) och Ann-Christine Isaksson Ketzel m fl (v) är av följande lydelse.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkade att nämnden skulle besluta följande:

1. Stadsdelsnämnden avslår förvaltningens yttrande över remissen till Stadsledningskontoret
2. Stadsdelsnämnden anför följande

Vi anser att stadsdelsnämnderna skall fortsätta att ansvara för skolgången av ny-anlända flyktingbarn. En bakgrundsfaktor till centralisering av ansvaret anges vara stadens bostadsbrist vilket innebär att dessa barn ofta får flytta, som i sin tur försvårar planeringen för stadsdelsnämnderna. Att den borgerliga majoriteten i praktiken stoppat byggandet av hyreslägenheter och idag uppför bostadsrätter endast till de med tjocka plånböcker försvårar ju i grunden för flyktingars möjlighet att skaffa sig permanenta bostäder och en stabil skolgång för sina barn. Vi har en annan bostads-, flykting- och stadsdelsnämndspolitik vilket innebär att vi säger nej till detta förslag. Vi anser att nämnderna är kapabla att sköta undervisningen av flyktingbarnen och befarar att de kommande "knutpunkterna" för dessa barn kan innebära en ytterligare segregering. Det viktiga är att få flera skolor att inrätta Förberedelseklasser så att en så bred bas för kommande integrering så möjligt kan skapas i staden. Vidare undrar vi vad de skolor, som idag har dessa barn, anser. Att man rycker bort ofta välfungerande Fk-klasser till förmån för "Centrala knutpunkter" bör kunna diskuteras med de berörda innan beslut tas. Vad säger barnen själva?"

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Ann-Marie Strömberg m.fl. (v) och Jan Erik Roos m.fl. (s) är av följande lydelse.

Stadsdelsnämnden har under läsåret 1999/2000 ordnat skolundervisningen för flyktingbarnen i stadsdelen genom att integrera förberedelseklasserna i stadsdelens skolor. Då barnen därmed får sin skolgång i "vanliga" skolor blir integrationen naturlig och utslussningen till "vanliga" klasser sker naturligt efter individuell prövning. Svårigheterna med nuvarande system är följande:

- ✍ Nya barn kan anlända oförberett mitt i en termin och skall då omgående beredas skolplacering i rätt åldersgrupp och lärare som behärskar barnens modersmål skall rekryteras med kort varsel.
- ✍ Många barn har haft bristfällig eller ingen skolgång i de länder de kommer ifrån och/eller traumatiska upplevelser tidigare i livet och skall samtidigt starta en ny tillvaro i ett nytt land, ibland tillsammans med föräldrar som de varit åtskilda ifrån. Dessa barn har omfattande och långvarigt behov av stöd och flyktingskolpengen täcker inte dessa kostnaderna.

Om förslaget att flyktingbarnens skolundervisning i s.k. "knutpunkter" innebär att undervisningen koncentreras till "specialenheter" innebär detta en segregering som vore olycklig.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation av Kåre Gustafsson m.fl. (s), Anita Thisell (v) och Peter Modesta (mp) är av följande lydelse.

Vi delar uppfattningen att det måste ske en samordning av ansvaret för nyanlända flyktingelever och asylsökande barn, när det gäller skolgång och undervisning. Dessa barn har all rätt att få en trygg och säker skolstart i vårt land. Men vi delar inte uppfattningen att lösningen på hur detta skall gå till ligger i att ta ifrån stadsdelsnämnderna det övergripande ansvaret för ytterligare en fråga och lägga över den centralt. Vi delar inte heller uppfattningen att verksamheten skall centraliseras till några utvalda "knutpunkter" i staden.

Att förlägga undervisningen av flyktingelever och asylsökande barn till några "knutpunkter" med anslutning till goda kommunikationer, kan för all del ses som positiv ur verksamhetssynpunkt eftersom undervisningen kan fortsätta oavsett var eleverna bosätter sig inom staden. Men vi känner stor oro för vilka konsekvenserna blir för barnen som måste ta sig till och från skolan bäst de kan med de olika kommunikationerna. Redan att "bussa" skolbarn är otillfredsställande och anses av många mycket negativt. Att då hänvisa skolbarn att redan från mycket låg ålder tvingas till långa skolvägar med allmänna kommunikationer kan svårligen förenas med trygghet och säkerhet.

Genom att centralisera verksamheten på det sätt som föreslås tar man också bort valfriheten. Valfriheten att gå i den skola som ligger närmast hemmet eller i en skola som har specialiserats sig på något område, blir verkligen starkt begränsad genom förslaget. Hur valfriheten skall tillgodoses nämns överhuvudtaget inte alls i förslaget. Vi anser dock att det är viktigt att också elever och föräldrar som inte har så stora kunskaper i svenska språket måste ha rätt att välja den skola som passar familjen/barnet bäst.

För flyktingbarnens integration i det svenska samhället är det oerhört viktigt att de får börja sin skolgång så snart som möjligt. Vi ställer oss tveksamma till att integrationen främjas genom att låta små barn och mycket unga ha sin första skolgång i Sverige långt från hemmet med resvägar som i värsta fall kan inkludera flera byten.

Vi ser heller ingen mening i att dela upp barnen i två olika skolformer med en som tillämpas när de är nyanlända i Sverige och en annan när de anses mogna att gå vidare. Vi ser istället en fara i att barnen kommer på efterkälken framförallt när det gäller att skaffa kamrater i sitt nya land men också när det gäller undervisningen.